

«روستای کرک»، مزار حضرت نوح(ع) و زادگاه «محقق کرکی»

روستای کرک نوح در بقاع مرکزی شرق لبنان، به دلیل نقش بسزایی که در نخستین روزهای فتح اسلامی این منطقه در توسعه تشیع و پایه‌گذاری مدارس فقهی ایفا کرد، از نظر تاریخی حائز اهمیت است.

روستای کرک نوح در بقاع مرکزی شرق لبنان، به دلیل نقش بسزایی که در نخستین روزهای فتح اسلامی این منطقه در توسعه تشیع و پایه‌گذاری مدارس فقهی ایفا کرد، از نظر تاریخی حائز اهمیت است.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری فارس در لبنان، کرک در 55 کیلومتری بیروت، پایتخت لبنان و در دامنه کوه‌های صنین و در موازات رود البردونی قرار داشته و از جنوب به شهر زحله و از شمال به شهرک فرزل منتهی می‌شود و در شرق آن نیز جاده بیروت-دمشق و در غرب نیز رشته کوه‌های غربی لبنان قرار دارد.

کرک، کلمه‌ای سریانی از ریشه «کرکو« به معنی قلعه است و در زبان عبری نیز «کرکونوه« یا شهر صلح نامیده می‌شود. عرب‌ها آن را با فتحه روی کاف و سکون «کر« به معنی کوه تلفظ می‌کنند تا از شهر کرک در اردن که با فتحه روی حرف «کر« خوانده می‌شود، متمایز باشد.

شهرت این شهر به کرک نوح به این دلیل است که آرامگاه حضرت نوح(ع) در آن واقع بوده و در بقاع شهرت بسیار زیادی دارد و در کنار این آرامگاه، مسجد سنگی بنا شده است.

این روستا که امروز در حومه شهر زحله قرار دارد، سال‌های طولانی محل سکونت شیعیان بود، چرا که برخی قبایل شیعه مانند مهدانی، خزاعه و حرافشه که در فتوحات اسلامی در کنار سپاه اسلام قرار گرفته و پس از فتح شام وارد بقاع شدند، مدت‌ها در این منطقه حکومت کردند.

اما در اردن گفته می‌شود که اهالی شهر کرک اردن که از شیعه اهل بیت(ع) هستند به لبنان مهاجرت کرده و در بقاع ساکن شدند و شهری به همین نام یعنی کرک در این منطقه ایجاد کرده و در آن نیز آرامگاهی برای حضرت نوح (ع) بنا نهادند، از همین رو اکنون دو آرامگاه برای حضرت نوح(ع) وجود دارد یکی در کرک لبنان و دیگری در کرک اردن.

علی کرکی معروف به «محقق کرکی« از دانش‌آموختگان مدرسه فقه کرک

مدرسه فقه روستای کرک نوح از مهم‌ترین مدارس جبل عامل و به طور کلی لبنان به شمار می‌آید و علی الکرکی فقیه مشهور شیعه معروف به محقق کرکی از دانش‌آموختگان این مدرسه است.

محقق کرکی در توسعه مؤسسه فقهی تا نقاط دور دست و نیز سرزمین ایران نقش مهمی داشت و اکنون تحقیقات و کتاب‌های فقهی او در حوزه‌های علمیه تدریس می‌شود.

روستای کرک به دلیل دوستی و محبت اهالی آن به اهل بیت(ع) در گذر زمان با مشکلات زیادی روبه‌رو شده و سختی‌های فراوانی را به خود دید از جمله اینکه بارها به آتش کشیده شد و منازل مسکونی آن کاملاً ویران شد و بسیاری از دانشمندان آن نیز به دلیل شیعه بودن کشته شدند.

با اینهمه کرک با گذشت زمان و به عبارت بهتر در قرن دهم و یازدهم هجری، به محل اقامت بسیاری از دانشمندان کشورهای اسلامی تبدیل شد که تشنه علم بوده و به قصد فراگرفتن علوم فقهی و رواج و توسعه آن در کشورهای اسلامی، عازم این محل می‌شدند.

- مدرسه فقه

همانطور که گفته شد اهالی کرک به محبت اهل بیت (ع) و حضور دانشمندانی سرشناس در علم و فقه در بین خود شهرت داشتند، از همین رو مدرسه فقه کرک در قرن های 10 و 11 میزبان دانشمندان زیادی بود که شاخه های مختلف علوم را برای علاقمندان تدریس می کردند.

در همین راستا کسانی مانند شیخ زین الدین الجبعی و نیز بنابر برخی روایت‌ها امام الاوزعی که از سران مذهب تسنن است، راهی کرک نوح شدند.

امام الاوزعی در کودکی، بعلبک را به مقصد کرک ترک کرد تا از محضر استادان بزرگ آن بهره‌مند شود.

اما سرشناس‌ترین عالم مدرسه فقه کرک نوح، «محقق الکرکی؛ شیخ ابراهیم بن جعفر بن عبدالصمد العاملی الکرکی و سید میرزا ابراهیم بن محمد بن الحسین بن الحسن الموسوی الکرکی بودند.

30 دانشمند از کرک نوح به ایران مهاجرت کردند

گفته می‌شود 30 دانشمند از کرک نوح به ایران مهاجرت کرده و به تبلیغ پرداخته و کارهایی مانند قضاوت و صدور فتوی را عهده‌دار شدند و برخی از آنان نیز پست‌های بسیار بالایی را در اختیار گرفتند.

در هر یک از شهرهای ایران، یک شیخ الاسلام که از دانشمندان کرکی بود حضور یافتند و هریک از آنان در رواج و توسعه علوم اسلامی نقش مهمی ایفا کردند تا جایی که حکومت صفوی‌ها به دولتی شیعه تبدیل شد که از حوزه‌های علمیه شبیه حوزه‌های کرک برخوردار بود.

در این میان، بیش از 400 مجتهد به دست محقق الکرکی آموزش دیده و تربیت شدند.

جنبش نهضت علمی فقهی به رهبری دانشمندان کرک، موجب شد این روستای کوچک به محل شکوفایی علوم اسلامی و معارف فقهی تبدیل شود به ویژه اینکه فقیه بزرگی چون شیخ علی الکرکی را در خود داشت.

محقق کرکی

علی بن حسین بن علی بن محمد بن عبد العالی الکرکی العاملی (868 هـ أو 870 هـ 940 هـ) دانشمند و فقیه شیعی معروف به محقق الکرکی یا محقق ثانی است که در شکوفایی دانش فقه نقش بسزایی ایفا کرد.

وی سالها در کرک اقامت داشت و گفته می‌شود که او و استادش زین الدین علی بن هلال هما از کسانی بودند که حوزه علمیه کرک را شکوفا و بارور ساختند.

شیخ الکرکی به کشورهای زیادی از جمله سوریه، مصر و عراق سفر کرده و همزمان با برپایی دولت صفویه در ایران، به دعوت پادشاهان صفوی به این کشور عزیمت کرد و در واقع نخستین فقیهی بود که به دعوت آنان پاسخ داد.

وی مورد اعتماد شاه اسماعیل صفوی بود و به درخواست او به ایران رفته و مسئولیت اداره امور شرعی و فقهی را برعهده گرفت و در توسعه فقه اهل بیت (ع) در ایران نقش مهمی داشت و مسئول تعیین علماء و ائمه جماعت و نیز قضات در نقاط مختلف این کشور بود.

همچنین گفته می‌شود که شیخ الکرکی نخستین کسی بود که با بهره‌گیری از امکانت صفویه و حمایت سیاسی و مالی سران آن، ارتباط علما با مراجع دینی را در حکومت صفویان ساماندهی کرده و دوستان دانشمند خود را متقاعد کرد که به ایران مهاجرت کرده و در تبلیغ مذهب تشیع مشارکت داشته باشند و در این راه نیز عملکرد موفقیت آمیزی داشت.

اما محقق الکرکی در پی اختلاف با دستگاه پادشاهی، ایران را به مقصد نجف اشرف ترک کرده و در آنجا به مدت شش سال فعالیت فقهی خود را از سرگرفت تا اینکه در پی فوت شاه اسماعیل، جانشین او شاه طهماسب از شیخ الکرکی خواست که به ایران بازگشته و پست شیخ الاسلام در اصفهان را عهده دار شود و او نیز به درخواست شاه طهماسب پاسخ مثبت داده و به ایران بازگشت.

وی در سال 940 هجری در نجف اشرف رحلت کرد و گفته می‌شود که علت فوت او مسمومیت بود.

جامع المقاصد فی شرح القواعد، رسالة فی المنع عن تقلید المیت، رسالة فی العصیر العنبی، رسالة أحكام السلام والتحیة و چند اثر دیگر از جمله آثار شیخ الکرکی است.

مقام و مسجد نوح(ع)

اهالی کرک و بیشتر شهرک‌های اطراف آن بر این باورند که حضرت نوح (ع) در این روستا درگذشته است و بارگاه ایشان نیز ساختمان بلند سنگ و گلی است که یک اتاق حدود 60متری با یک گنبد به ارتفاع چهار متر دارد.

در نزدیکی این آرامگاه، مسجدی از سنگ نیز ساخته شده است.

مقبره حضرت نوح (ع) به یک چشمه مشرف است و بر خلاف مسجد، داخل آن چندان بازسازی نشده و ضریح آن نیز گنبدی‌شکل و از صخره و سنگ تراش خورده به طول 22متر و عرض سه متر است.

اما مسجدی که در کنار این ضریح قرار دارد یا همان مسجد الکرك، مدرسه‌ای علمی و تاریخی است که صدها دانشمند در آن به کسب علم پرداختند.

اکنون مسجد کرک و بارگاه حضرت نوح (ع) به مکانی تاریخی و مذهبی تبدیل و نام آن در اداره میراث و وزارت جهانگردی لبنان ثبت شده است.

روستای کرک نوح از دیرباز محل تربیت دانشمندان و علما و فقها بوده و در دوره معاصر نیز زادگاه مجاهدان و شهدای مقاومت اسلامی علیه اشغالگران اسرائیلی بوده است.